Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 07 ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

спеціальність 014 Середня освіта

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

освітньо-професійна програма

014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Художньо-педагогічний факультет

2025-2026

Робоча програма з дисципліни «Основи наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю/освітньою програмою 014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

Мова навчання українська.

Розробники: Ганжа М.В., к. пед. н., доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

Протокол від “25” вересня 2025 року № 8

Завідувач кафедри Власюк О. П. (_____)
(підпис)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету

Протокол від “29” вересня 2025 року № 8

Голова навчально-методичної комісії Власюк О.П. (_____)

Розробники, 2025 рік
РДГУ, 2025

1.Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування
показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів - 3</td><td>Галузь знань
01 Освіта / Педагогіка</td><td colspan="2">Обов'язково</td></tr>
<tr><td>Модулів - 1</td><td rowspan="6">Спеціальність
014(12) «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Змістових модулів - 2</td><td>2-й</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Семестр</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Індивідуальне науково-дослідне завдання</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загальна кількість
годин - 90</td><td>4</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання аудиторних:
самостійної роботи студента</td><td rowspan="6">Освітній ступінь:
«бакалавр»</td><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю</td></tr>
<tr><td>екзамен 4-й семестр</td><td></td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» має за мету дати здобувачам вищої освіти основи поняття з теорії та практики наукових досліджень, зокрема, знайомить з методикою і методологією наукової діяльності, жанрами наукових робіт тощо, насамперед, в галузі мистецтвознавства. Основними завданнями, які мають бути вирішені в процесі вивчення дисципліни, є висвітлення теоретичних основ, питань методики,

технології та організації науково-дослідницької діяльності, тобто, формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень бакалаврами, як у процесі навчання у ЗВО, так і на практиці; підготовки ними публікацій і кваліфікаційних робіт.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні **знати** компетентності, що забезпечує дисципліна:

ЗК 3. Здатність застосовувати базові знання та навички у практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність проведення досліджень, розроблення проєктів та управління ними, відповідальність за якість.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з образотворчого та декоративно - прикладного мистецтва.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

вміти:

ФК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, зміст основних класичних і сучасних категорій та концепцій мистецтвознавчої науки, усвідомлювати їх художньо-естетичну природу.

ФК 7. Здатність реалізувати на практиці свій художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату, творчої діяльності, здатність до художньо-творчої реалізації самостійного пізнання мистецтв.

ФК 8. Здатність презентувати художні твори на вітчизняних і міжнародних виставках, результати мистецтвознавчого дослідження у вітчизняному і міжнародному контекстах.

ФК10. Здатність здійснювати пошук, збір, систематизацію, нагромадження інформації освітнього та мистецького характеру, обробляти дані, готувати аналітичні матеріали за допомогою сучасних інформаційних технологій.

ФК11. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

3. Очікувані результати навчання базуються на результатах навчання визначених освітньою програмою образотворчого та декоративного мистецтва, а саме:

ПР 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПР10. Володіти основами наукового дослідження, вміти здійснювати мистецтвознавчий аналіз художнього твору.

ПР11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, технологічної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПР16. Володіти фаховою термінологією, теорією та методикою

образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва.

ПР17. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого та сучасного візуального мистецтва.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень

Тема 1.Наука як система уявлень про світ.

- Поняття науки та її функцій: пізнавальної, культурно-виховної, практичної. Об'єкт науки. Форми науки.
- Структура і класифікація науки.
- Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні.

Тема 2. Завдання і напрями науково-дослідної роботи.

- Рівні наукових досліджень: мета, наукове узагальнення, наукові висновки. Фундаментальні і прикладні науки. Науковий результат. Ознаки наукового дослідження.
- Основні види наукових досліджень: конспект, анотування, реферат, курсова робота, звіт про виробничу практику, кваліфікаційна (дипломна робота, дисертація, повідомлення, тези, доповіді, наукова стаття).
- План наукового дослідження.

Тема 3. Методологія наукових досліджень.

- Рівні пізнання в методології наукових досліджень: метод, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, формалізація, абстрагування, узагальнення, історичний, системного аналізу; експеримент, спостереження, порівняння, опитування, опис.
- Структура і функції наукової теорії. Концепт, концепція, теорія, метатеорія.

Тема 4. Логіка наукового дослідження.

- Загальна схема наукового дослідження і вибір теми; нагромадження наукової інформації; вибір методів дослідження; аналіз результатів дослідження; написання тексту роботи; підготовка до захисту і самий захист.
- Вибір теми дослідження: актуальність, новизна, перспективність. Мета дослідження, методи і засоби. Гіпотеза як елемент дослідження.
- Організація і планування наукового дослідження. Наукова інформація. Оволодіння методами дослідження. Написання фрагментів тексту. Підготовка реферату з теми.

Тема 5. Організація наукового дослідження.

- Планування наукового дослідження: робочий план; попередній план-графік роботи; календарний план.
- Зміст підготовчої, теоретичної, практичної стадій наукового дослідження. Наукова проблема. Предмет та об'єкт дослідження. Мета і завдання

дослідження. Інформаційно-пошуковий етап. Теоретична стадія наукового дослідження. Практична стадія.

Тема 6. Науковий текст дослідження і вимоги до нього.

- Загальна характеристика та особливості наукового тексту: види текстів. Анотування тексту. Складання тез. Конспектування. Реферування.
- Структура та основні ознаки наукового тексту: проблемність, дослідницька частина, види текстів.
- Загальні вимоги до наукового тексту і стиль викладу.

Змістовий модуль 2. **Технологія проведення наукових досліджень (за професійним спрямуванням)**

Тема 7. Підготовка курсової роботи.

- Курсова робота освітнього рівня бакалавра образотворчого мистецтва та декоративного мистецтва.
- Ефективність курсової роботи: основні підходи; здатність розуміти суть інформації; здатність мислити творчо і аналітично.
- Вибір теми курсової роботи. Проблема дослідження. Вимоги до вибору теми дослідження.

Тема 8. Формування структурних елементів курсової роботи.

- Актуальність обраної теми.
- Структура вступу. Визначення об’єкта і предмета дослідження. Ознаки новизни курсової роботи.
- Постановка мети і конкретних завдань.
- Вибір методики проведення дослідження.

Тема 9. Наукове дослідження теоретичної частини.

- Аналіз сучасного стану поставленої проблеми; мистецтвознавчий аналіз явища, що досліджується; оцінка сучасного стану та ступеня дослідженості проблеми у формі детального аналізу вітчизняної та зарубіжної джерельної бази.
- Теоретичний рівень здобувача вищої освіти: дослідницький характер; належний підхід до систематизації та аналізу різних думок авторів; формування власної точки зору на окреслену проблему.
- Створення каталогу опрацьованих джерел. Аналіз отриманої інформації. Створення імпровізованої «картотеки» з окремих пунктів. Робота з першоджерелами. Виноски та цитування джерел у текстовому викладі.

Тема 9. Оформлення висновків наукової роботи.

- Доказовість висновків. Обґрунтованість власної позиції.
- Пропозиції щодо розв’язання проблеми. Визначення перспектив дослідження.

Тема 10. Основні вимоги до оформлення списку використаної літератури.

- Дотримання вимог державного стандарту, відповідно до ДСТУ 8302: 2015 «Інформація та документація». Бібліографічне посилання. Загальні

положення та правила складання з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

- Список літератури – необхідний документ довідкового апарату наукової роботи. Способи розстановки бібліографічних описів джерел.

5. Структура навчальної дисципліни

Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 3. Методи наукових досліджень. Типологія методів наукового дослідження при написанні рефератів, курсових робіт, кваліфікаційних робіт.	2
2.	Тема 5. Вибір та обґрунтування теми наукового дослідження. Вибір теми кваліфікаційної роботи. Обґрунтування актуальності, визначення мети, завдань, предмета, об'єкта дослідження. Складання робочої програми досліджень. Вибір методів дослідження.	2
3.	Тема 9. Підготовка теоретичної частини пояснювальної записки кваліфікаційної роботи. Електронний пошук наукової та мистецької інформації. Створення робочих «каталогів». Робота над прямим цитуванням та виносками у науковому тексті.	2
4.	Тема 10. Творча частина бакалаврської кваліфікаційної роботи. Застосування методичних підходів ескізування в мистецькому проектуванні. Функціонально-структурний, просторово-композиційний, тональний і функціональний підходи у творенні проєкта кваліфікаційної роботи.	2
5.	Тема 15. Аналіз сучасних досліджень і публікацій за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи. Методика бібліографічно-пошукової діяльності та роботи з науковою літературою.	2

Самостійна робота

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Курсова робота як форма наукового дослідження. Визначити основну структуру та етапи написання курсової роботи. Специфіка підготовки наукових тез.	8
2.	Тема 2. Вивчення літератури з методології наукових досліджень. Вивчення методів наукового дослідження: спеціально - наукових і загальнонаукових; емпіричних: спостереження, опис, порівняння, пошук, експеримент; теоретичних: аналізу і синтезу, індукції і дедукції. Підбір матеріалів до наукової роботи з використанням термінологічного принципу відповідно обраної теми.	8

3.	Тема 3. Організація наукового дослідження. Поняття плану – проспекту наукового дослідження. Об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження. Гіпотеза дослідження. Формування методологічної бази дослідження.	8
4.	Тема 4. Формування структурних частин Змісту і Вступу. Обґрунтування актуальності; методів дослідження; мети і завдань; визначення предмета і об'єкта дослідження, наукового результату роботи.	8
5.	Тема 5. Написання розділу теоретичної частини. Проведення аналізу джерельної бази з теми науково-мистецького дослідження.	12
6.	Тема 6. Оформлення списку літератури. Представити згідно вимог матеріал стосовно використаних наукових досліджень, втілених у бакалаврську кваліфікаційну роботу.	8
7.	Тема 7. Оформлення наукової роботи. Показ оформлення додатків: іконографічний матеріал, ескізи, проєкт, мистецький твір. Підготувати текст наукової роботи для погодження з керівником.	8
	Разом	60

6. Методи навчання

МН1 - словесний метод (лекція, співбесіда, опитування);
МН2 - практичний метод (практичні заняття);
МН3 - наочний метод (метод ілюстрацій);
МН4 - робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування);
МН6 - самостійна робота;
МН7 - індивідуальна науково-дослідна робота.

7. Методи оцінювання

МО1 - екзамен
МО2 - усне опитування
МО8 - презентація та виступи на наукових заходах

8. Критерії оцінювання результатів навчання.

Суми балів за 100-бальною шкалою	**Оцінка в ЄКТС**	**Значення оцінки ЄКТС**	**Критерії оцінювання**	**Рівень компетентності**	**Оцінка за національною шкалою**	
					екзамен	**залік**

90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на			

			практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного			

		вивченням дисципліни	розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

залік

Поточне тестування та самостійна робота																	залік	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 5											40	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т 11	Т12	Т 13	Т14	Т15	Т16	Т17	Т18	
3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	3	2	3	4	3	4	4	

Відвідування занять з курсу є особистим вибором здобувача освіти. Під час лекційних занять викладач розкриває проблемні питання та концепти з основ наукових досліджень, які включені до семестрового оцінювання з дисципліни.

Під час проведення практичних завдань здобувачі вищої освіти відповідають на проблемні питання, приймають участь у дискусіях і обговореннях тем наукових досліджень за професійним спрямуванням.

Під час самостійної роботи здобувачі вищої освіти індивідуально працюють над завданнями пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи з використанням знань, умінь і навичок з основ наукових досліджень.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену і складається із двох частин:

- усної (відповідно до розкладу екзаменаційної сесії) за білетами;
- практичної – представлення завдань пояснювальної записки кваліфікаційної роботи.

Здобувач вищої освіти має право оскаржити процедуру та результати проведення контрольних заходів, дій адміністрації, педагогічних та науково-педагогічних працівників університету. У випадку незгоди з атестаційною (екзаменаційною) оцінкою здобувач подає апеляцію на ім’я ректора. У заяві вказується суть спірного питання. Апеляція подається після оприлюднення оцінок в одноденний термін з обов’язковим повідомленням завідувача кафедри та декана факультету. Не розглядають апеляції подані несвоєчасно або з порушенням процедури подання. У випадку надходження апеляційної заяви наказом ректора створюється комісія для її розгляду. Головою комісії призначається проректор з навчально-виховної роботи. До складу комісії входять: декан, завідувач кафедрою, викладач відповідної кафедри, який не є членом екзаменаційної комісії (екзаменатором). Відповідальність за організацію роботи апеляційної комісії, своєчасний та об’єктивний розгляд апеляційних заяв щодо результатів покладається на голову комісії.

Апеляція здобувача вищої освіти розглядається в триденний термін (рахуються робочі дні), як правило, в його присутності на засіданні апеляційної комісії. Під час розгляду апеляції члени комісії проводять співбесіду зі здобувачем вищої освіти на підставі тесту, аркуша усної відповіді або письмової роботи. Додаткове опитування здобувача вищої освіти не допускається. Рішення апеляційної комісії підтверджується підписами її членів та оголошується здобувачу вищої освіти відразу після її засідання. Згідно рішення апеляційної комісії екзаменатор (семестровий екзамен) або секретар екзаменаційної комісії (атестація) вносить відповідні зміни до екзаменаційної відомості або протоколу засідання екзаменаційної комісії.

Порядок подання і розгляду апеляцій доводяться до здобувачів вищої освіти через засоби інформації (сайт, дошка оголошень).

10. Методичне забезпечення:

1. Робоча програма дисципліни.
2. Опорний конспект лекцій.
3. Перелік основної і додаткової літератури.
4. Навчально-наочні посібники, технічні засоби навчання.
5. Засоби поточного контролю.

11. Питання підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття науки і її функцій.
2. Структура і класифікація науки.
3. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні.
4. Рівні наукових досліджень.
5. Основні види наукових досліджень.
6. Рівне пізнання в методології наукових досліджень.
7. Наукова проблема.
8. Гіпотеза як форма наукового пізнання.
9. Ідея в науковому дослідженні.
10. Факт як особливий вид емпіричного знання.
11. Особливості загально логічних методів наукового дослідження.
12. Основні методи теоретичного дослідження.
13. Основні методи емпіричного дослідження.
14. Структура і функції наукової теорії.
15. Загальна схема наукового дослідження.
16. Організація наукового дослідження.
17. Планування наукового дослідження.
18. Зміст підготовчої, теоретичної та практичної стадій наукового дослідження.
19. Загальна характеристика та особливості наукового тексту.
20. Структура та основні ознаки наукового тексту.
21. Загальні вимоги до наукового тексту.

22. Мова і стиль наукового викладу.
23. Кваліфікаційна бакалаврська робота як елемент наукової творчості.
24. Вибір теми бакалаврської кваліфікаційної роботи.
25. Розробка програми і плану пояснювальної записки.
26. Структура пояснювальної записки.
27. Формулювання і обґрунтування актуальності теми кваліфікаційної роботи.
28. Вимоги до оформлення змісту пояснювальної записки.
29. Структурні елементи Вступу.
30. Постановка мети і завдань дослідження.
31. Вибір методики проведення дослідження.
32. Аналіз сучасного стану означеної проблеми кваліфікаційної роботи.
33. Вибір предмета і об'єкта дослідження.
34. Перспектива наукової новизни.
35. Методи збору інформації до теми дослідження.
36. Наукова інформація (первинна і вторинна).
37. Методи роботи з літературою та іншими джерелами інформації.
38. Використання творчого методу як фактора формування художнього задуму мистецько-твору.
39. Технологічні аспекти втілення творчого проєкта у власній мистецький твір.
40. Методика викладу результатів кваліфікаційної роботи.
41. Особливості захисту бакалаврської кваліфікаційної роботи.
42. Усний виступ як основа презентації. Логіка промови.

12. Рекомендована література.

Основна

1. Бедь В.В., Малишев А.О. Основи наукової організації праці студентів академії. Ужгород. 2021.
2. Берг Д.Б. Краткое руководство по написанию тезисов научного доклада: Методические указания. Екатеренбург: УГТУ – УПИ, 2007. 33 с. www.model.poltava.ua /article PDF/.
3. Білим П.А. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 263 Цивільна безпека. Харків: ХНУМД ім. Бекетова, 2018. 40 с.
4. Габович А.Г. Основи наукових досліджень. Київ: ДУІКТ, 2007. 173 с.
5. Горбатенко І.Ю. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. Київ: В.Д. «Персонал», 2004. 415 с.

6. Лудченко А.А. Основы научных исследований: учеб. пособие. Київ: Знання, 2000. 114 с.
7. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Львів: Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
8. Основи наукових досліджень (Електронний ресурс): навч. посібник / під редак. Г.Г.Стрелкової. Київ, КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 120 с.
9. Основи наукових досліджень /за заг. ред. Т.В.Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
10. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2007. 254 с.
11. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2003. 240с.

Допоміжна

1. Дехтярьов А.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2016.78 с.
2. Захаркевич О.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Хмельницький: ХНУ, 2013. 223 с.
3. Кислий В.М. Організація наукової діяльності: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2011. 224с.
4. Корягін М.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Алерта, 2014. 622 с.
5. Лопушанський В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Дрогобич: Вид-во ДДПУ ім. Івана Франка, 2014. 154 с.
6. Основи системного аналізу: навч. посіб. /С.В.Швець, У.С.Швець. Суми: СДУ, 2017. 126 с.
7. Пушкар О.І., Єрмоленко О.А. Основи наукових досліджень. Харків: ХНЕУ, 2005 87 с.
8. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Київ: Академвидав, 2005. 200 с.

Інформаційні ресурси.

1. Національна бібліотека України імені В.В.Вернадського. http:/www.nbuv.gov.ua/
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.Сухомлинського www.dnpb.gov.ua
3. Бібліотека українських підручників http://pidruchniki.ws/